

gyarországtól Lengyelországon át föl a Baltikumig, így Észtországban is, a parasztkérdés átkerült a politikai élet porondjáról az irodalmi érdeklődés homlokterére. Az észteknek az elmúlt években hatalmas koncepciójú parasztrégények keletkeztek (*A. H. Tammsaare: Tõde ja õigus — Valóság és igazság* a legkimagaslóbb). Rólunk tudják, hogy agrárnép vagyunk, ennél fogva érdeklődtek, hogyan kezelik írónk a parasztkérdést.

Magyar művek fordításával foglalozik az akadémikusabb színezetű *Észi Kirjanduse Selts (Észi Irodalmi Társaság)*. Ez a legrégebbi észi irodalmi társaság, fél évszázados mult van mögötte s föltétlen reprezentatív jellegű intézménye az észi irodalmi életnek. Tagjai nemcsak írók és költők, de a nép zöméből is kikerülnek. A tagsági díjak biztosítják az egyesület könyvkiadói vállalkozásainak anyagi alapját. A politikai önállóság óta természetesen állami támogatásban is részesül.

Természeténél fogva az egyesület ügymenete nehezkesebb. Jellemző, hogy a Loodus még meg sem volt, midőn az Észi Irodalmi Egyesület már tárgyalásokba bocsátkozott magyar művek fordítása tekintetében. A kiadások megindítása terén azonban a fűgőbb Loodus mégis megelőzte. Évekkel ezelőtt kitűzött programjától azonban — ügylátszik — nem akar eltérni s most véglegesen és határozottan programjába vette egy reprezentatív magyar sorozat kiadását. A legutóbb beküldött értesítés szerint a következő magyar művek fordítására kerül sor: *Petőfi Sándor: Válogatott költemények, Herczeg Ferenc: Pogányok, Gárdonyi Géza: Válogatott elbeszélések, Babits Mihály: Gólyakalifa, Jókai Mór: Egy magyar nábob és Kárpáthy Zoltán, Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője és A jó palócok, Szabó Dezső: Az elsodort falu, Ady Endre: Válogatott költemények, Madách Imre: Az ember tragédiája, Rákosi Viktor: Az elnémult harangok, Tormay Cécile: A régi ház vagy Emberek a kövek között, Arany János: Válogatott balladák.*

A Loodusnak már megjelent gyáregényeit Ants Murakin gimnáziumi rajztanár pontos, megértő és művészi fordításában élvezheti az észi olvasóközönség. Murakin éveken át élt hadifogolyként közöttünk. *Vikár Béla* fedezte fel az esztergomi fogolytáborban. Illetékes köröknél való közbenjárására Murakin kiszabadult a táborból s Pestre kerülve éveken át kísérte élénk figyelemmel a magyar irodalmi életet.

Mint jeles észi stílművész és ízig-vérig művészlélek a legnagyobb biztosítékot nyújtja arra nézve, hogy fordításai a legkényesebb igényeket is kielégítik. Az utóbbi évtizedben nemzetközi kerettségnek örvendő magyar drámákból és operettekből jó tucatnyit fordított az észi színpadok számára. Ambíciói azonban a komolyabb értékű művek fordítására is sarkalják, különösen utóbbi időben.

Rajta kívül *Julius Mark*, a dorpáti egyetemen az urali nyelvudomány professzora, nyelvünknek tüzetes ismerője s az észi egyetemen magyarul tanult néhány tehetségesnek ígérkező fiatal észi költő és író alkotják azt a fordítói gárdát, amely önzetlen odaadással, a magyarság iránt táplált nagy szeretettel és irodalmunk iránt tanúsított élénk érdeklődéssel vállalkozik Észtországban a fent vázolt irodalmi célkitűzés megvalósítására. *Virányi Elemér.*

Török Péter: Délibáb a Verhovinán. Regény. 212 l. Szerző kiadása. Kisvárdá, 1929. — Török Péter regénye a magyar tragédia egyik jelenetét örökíti meg, melyben a rutén nép, a gens fidelissima világháborús sorsfordulását rajzolja, belekapcsolva ebbe a ratonyai apostolnak, Szeghy magyar papnak reménytelen küzdelmét a régi magyar szolgabíró-világ rövidlítésével, a pánszlávizmus magyar kenyéren élő kémeivel, a ruténség tudatlanságával és sok olyan hatalommal, amelyek közül akármelyik is elsöpri a legkeményebben hadakozó ellenfelet is. A főhőst, Szeghyt készen kapjuk, a háború eseményei és a rutén falu epizód-történései összezavarodnak Szeghy egyéni életének eseményeivel, a tulajdonképeni mese és háttér nem bontakozik ki elég világosan. Gyakran kapunk iskolás tanításokat (pl. a kazárokról), melyeket szívesebben vennénk magából a történeésből, hiszen nem gyerekek számára készült a regény.

Mindezek ellenére is szívesen olvastuk el a kötetet. A szerző dicséretes, komoly szándékkal, sok meleg érzéssel dolgozott; vannak gondolatai, mélyebb életszemléletre valló megjegyzései s a természet kinálkozó jelenségeit egyszerű másszor hatásosan használja föl nemcsak dekoratív célokra, hanem mint az emberi életbe nyúló titkos folyamatokat is. Hazafias célzata és erkölcsi fel fogása kívánatossá teszik, hogy könyve minél több ifjú kezén forduljon meg.

Gál János.